

Nevenka Korpič*

100 LET KULTURNEGA DRUŠTVA PODGORCI

Prispevek podaja pregled delovanja Kulturnega društva Podgorci, ki je bilo ustanovljeno v letu 1909 in je nosilec kulturnega delovanja na tem območju. Več kot sto let tukajšnji kulturniki z veliko požrtvovalnostjo skrbijo, da Podgorčani in okoličani niso prikrajšani za kulturno umetnost. Tako je delovanje društva pomembno za ves kraj, za njegov razvoj. Društvo je skozi zgodovino s svojimi člani in organiziranjem prireditev vplivalo na dviganje in širjenje splošnega kulturnega obzorja kraja in tukajšnjih ljudi. Edina zahvala »kulturnikom« za njihov trud, za mnoge ure, ki jih žrtvujejo za vaje, učenje vlog, izdelavo in postavljanje kulis, nastope, ... je vsakokratni aplavz obiskovalcev njihovih prireditev.

Bogastvo vasi **Podgorci** je vtakano v njeno ime. Leži ob križišču lokalnih cest, na prehodu med ravnino Ptujkega polja in gričevnatim svetom južnih obronkov Slovenskih goric. Stiska se v ustje slikovite bresniške dolinice, prislanja ob podnožja vzpetin in se po pobočjih počasi vzpenja proti goricam. Župna cerkev Sv. Lenarta lepo zaokroži njeno celoto. Gre za majhno, vendar kvalitetno poznogotsko stavbo iz let 1519 - 20. Sestavljajo jo pravokotna ladja, enako širok in visok prezbiterij in na južni strani prezbiterija zvonik. V cerkvi je med opremo iz 19. stoletja omembe vredna prižnica iz druge četrtine 18. stoletja. Cerkev je bila sprva podružnična cerkev Velike Nedelje, leta 1785 pa je postala samostojna župnija.

Šolstvo v kraju ima dolgo tradicijo in sega v začetek 19. stoletja. Sedanja šolska zgradba je bila zgrajena leta 1912. V kraju sta še dva spomenika: stebrasto kužno znamenje iz sivega peščenca z napisom in letnico H.V.P./R.R.D./1644, ki stoji za vasjo, in spomenik zmage iz leta 1978, delo arhitekta Dušana Dukoviča.¹ Na bližnjem Sodinskem Vrhu (320 m) so ohranjeni 80 x 40 m veliki ostanki notranjega nasipa,

jarka in zunanjega okopa, ki spominjajo na predzgodovinsko ali zgodnjeresrednjeveško selišče.

Pozdrav iz Sv. Lenarta. Razglednica iz konca 19. stol. Iz etnološke fototeke PMP - Ormož, OE Ormož.

Kakovostne vinogradniške lege goric, ki so zemljiškim lastnikom skozi stoletja omogočale pridelavo znanih burgundcev in tramincev, so dale tudi ime vinorodnemu okolišju tega območja. Krona vinogradniške tradicije v Podgorcih je Praznik vina in domačih jedi, najlepša in najpomembnejša turistična prireditev v Podgorcih, ki vključuje tudi najstarejše ljubiteljsko ocenjevanje vin v Sloveniji, znano preko njenih meja. Podgorci so središče okoliških vasi s podružnično šolo, z vrtcem in s kulturnim domom. Krajanje so vezani na bogato prosvetno in turistično dejavnost. V kraju ima tako dolgo tradicijo prosvetno društvo, v okviru katerega deluje folklorna skupina, ki s svojim delovanjem ohranja plese, nošo, običaje in navade ljudi na tem območju.

Krajevna skupnost Podgorci je bila ustanovljena leta 1963. Meri 17,78 km² in ima po zadnjem popisu prebivalcev (2002) 1604 prebivalce. V KS je cca 425 gospodinjstev. KS Podgorci obsega območja 7 naselij: Bresnica, Cvetkovci, Osluševci, Podgorci, Preclava, Ritmerk in Strjanci. Krajevna skupnost Podgorci je pravna oseba javnega prava. KS nima svojega statuta, saj deluje v skladu z občinskim statutom, in sicer po

* Nevenka Korpič, kustosinja etnologinja, Pokrajinski muzej Ptuj - Ormož, OE Ormož, Kolodvorska cesta 9, 2270 Ormož.

¹ <http://www.o-vn.mb.edus.si/zgodovina.htm>.

poglavju »Ožji deli občine«. Ima pa svoj transakcijski račun, davčno in matično številko. Sedež KS je od 1. julija 2007 v Podgorcih 23/b (stari naslov Podgorci 17).

»Potrti gater« ali zlomljena lesa je šaljivi vaški grb vasi Podgorci. Ljudsko izročilo pojasnjuje ta šaljivi ljudski grb. Kot je v navadi v strnjenih naseljih, si vsakdo svoj del sadovnjaka, vrta in dvorišča zagradi. Te ograje so navadno varovale pred vdori domačih živali, ki so se prosto potikale po vasi, med fantovskimi prepiri pa je še kako prav prišla iztrgana lata iz plota. »Potrti gater« je bil v Podgorcih zaščitni znak prebivalcev, zato ker niso vzdrževali dotrajanih in uničenih ograj. Druga razlaga vaškega grba pa je, da imajo sicer v Podgorcih »potrti gater«, vendar je ta »gater« mišljen na vinski kleti (klečaji) in ne pomeni zlomljene lese (dvoriščna vrata), plota ali ograje.

Zgodovina kulturnega društva Podgorci

Ljudje na podeželju so se že od nekdaj združevali v različna društva, v okviru katerih so kulturno delovali in se izobraževali.

Zelo malo je društev, ki se lahko pohvalijo s častitljivim dolgoletnim delovanjem. Mednje sodi vsekakor Kulturno društvo Podgorci. Zgodovina Prosvetnega društva Podgorci sega v leto 1909, ko je bilo ustanovljeno Bralno društvo Sv. Lenarta pri Veliki Nedelji, ki je imelo sedež v Osluševcih.

Zaradi pomanjkanja gradiva nam ni veliko znanega o ustanovitvi in prvih letih delovanja tega bralnega društva. Pomemben pisni vir je pismo župnika Martina Erhatiča. Prav na ta pisni vir so se podgorski kulturniki oprli pri določanju starosti svojega društva. Ta je leta 1969, ob 60-letnici društva, začetke delovanja domačega društva opisal v pismu. Tako domnevamo, da segajo začetki Kulturnega društva Podgorci še v čas Avstro-Ogrske. Drugega dokumenta z natančnim datumom o nastanku društva žal ni. Starejši domačini pa so se spominjali, da je delovalo društvo, ki je že prirejalo razne dramske uprizoritve.

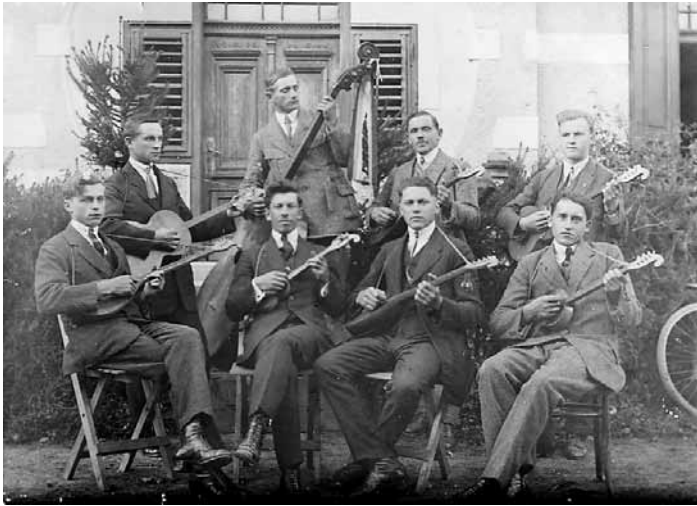
*Župnik Martin Erhatic, doma iz Osluševcev.
Iz arhiva Kulturnega društva Podgorci.*

*Člani Bralnega društva Sv. Lenart pri Veliki Nedelji iz Osluševcev. Prva vrsta spodaj (sedijo): Andrej Poplatnik, Filip Erhatic, Janez Hebar. Na sredini (stojijo): Lenart Korpar, Jožef Horvat, Franc Korpar, Martin Poplatnik, Jakob Korpar. Tretja vrsta zgoraj (stojijo): Jožef Korpar, Franc Korpar, Janez Megla.
Iz arhiva Kulturnega društva Podgorci.*

Domnevamo lahko, da je želja po izobraževanju in kulturnem udejstvovanju domačine spodbudila, da so se zbrali na ustanovnem občnem zboru Bralnega društva v Osluševcih. V odbor društva so bili izvoljeni ugledni možje s tega območja. Prvi predsednik društva je postal Tomaž Korpar (kovač iz Osluševcev), člani pa so bili Ivan Megla, Andrej Muhič, Peter Zadravec, Alojz Janžekovič, Andrej Podplatnik, Blaž Erhatic,

Franc Korpar, Lenart Korpar in drugi. Hkrati je bilo ustanovljeno tudi hranilno-posojilno društvo Čebelica. V začetku so se člani sestajali v glavnem v vaški gostilni. Bolj kot gledališki dejavnosti so se takrat posvečali izobraževanju. Kmalu so začele v okviru društva delovati različne sekcije, npr. knjižnica, dramska sekcija, tamburaška skupina, pevski zbor. Zaradi potrebe po branju knjig je bila še posebej pomembna ureditev društvene knjižnice.

*Tamburaški zbor Osluševci, 1920. leta.
Iz arhiva Kulturnega društva Podgorci.*

Vsa dejavnost društva je bila vezana na šolo in učitelje v Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji. Prva šola je bila v kraju zgrajena že leta 1819. Bila je enorazrednica in je bila leta 1890 razširjena v dvorazrednico. Leta 1912 je bilo zgrajeno sedanje šolsko poslopje, šola je postala štirirazrednica, 1927. leta se je razširila v petrazrednico in leta 1934 v šestrazrednico. V Podgorcih je bila pred prvo svetovno vojno štirirazredna šola in njen upravitelj Franjo Megla je začel razvijati dramsko dejavnost. Leta 1914 so ga Avstrijci suspendirali zaradi slovanske vzajemnosti. Takratno bralno društvo je bilo množično zatočišče tamkajšnje mladine, ki je prirejala številne igre. Tako je znano, da so v tem prvem obdobju delovanja društva med drugim pripravili igre Rdeči nosovi, Krčmar pri zvitem rogu in Trije tički, s katerimi so gostovali tudi v sosednjih krajih. V dramski skupini so delovali prebivalci iz vseh okoliških vasi. Žal je splošna mobilizacija leta 1914 prekinila delovanje društva, mnogi izmed aktivnih članov so bili poklicani v vojno, od koder se mnogi niso več vrnili. Ženska mladina, ki je ostala doma, je leta 1917 zbirala podpise za »Majniško deklaracijo«.

Med prvo vojno je tako zastalo delovanje na prosvetnem področju. Tisti, ki so se vrnili domov, so že leta 1919 obnovili delovanje društva in društvo preimenovali v »Izobraževalno društvo v Osluševcih«, ki je že istega leta uprizorilo igro Domen. Igrali so v šoli in na vrtu gostilne Kovačec v Osluševcih. V sklopu izobraževalnega društva sta bila ustanovljena tudi tamburaški in pevski zbor. Takratni tamburaški odsek zaradi odhoda mnogih članov in vodje ni deloval dolgo, pa tudi društvo, ki je imelo sedež v Osluševcih, je zašlo v težave. Nato so ustanovili tudi društvo v Podgorcih, ki pa samostojno ni dolgo delovalo. Obe društvi sta se namreč združili in prenesli svoj sedež v Podgorce. Pobudnik in aktivni delavec na prosvetno-kulturnem področju v šolskem okolišju je bil takratni upravitelj Milan Megla. Tako sta v tem obdobju med obema vojnoma bili še posebej aktivni dramska skupina in pevski odsek, za potrebe društvene knjižnice pa so kupili kar precej novih knjig. Režiserjem je uspelo v okviru društva zbrati pravo igralsko družino. Sestavljali so jo učitelji, kmetje, delavci, vajenci, pomočniki, družila pa jih je ljubezen do gledališke igre. Takratna šola je imela zložljiv oder, ki pa ga je uporabljala tudi ljudska knjižnica. Tega so ob prireditvah postavljali v šolske razrede. Oder je bil dobro opremljen s kulisami in z zaveso.

*Igra Poslednji mož, 28. marec 1932.
Iz arhiva Kulturnega društva Podgorci.*

O delovanju društva do druge svetovne vojne obstajajo le ustni viri. Ob začetku 2. svetovne vojne je vojna društvu še posebej ogrozila polno društveno in šolsko knjižnico ter knjižne zbirke posameznih učiteljev. Sedež okupatorja je bil namreč v šoli. Člani društva so uspeli pred uničenjem rešiti društvene knjige. Zavedni domačini so tako začeli reševati knjige, ki so jih

zapečatili v tri tristolitrne sode in jih zakopali v zemljo. Nekaj knjig pa so v zabojih prenesli na podstrežje okupatorjevega občinskega urada: to so bile v glavnem šolske uradne knjige in spisi. Vseh knjig niso uspeli rešiti, saj jih je vojaštvo in nemško učiteljstvo vrglo iz šole na travnik, kjer so jih skupaj z dramskim odrom sežgali. Ostale so le kulise, pa še te so bile močno poškodovane.

*Igra Prisega, odigrana
na binškotni ponedeljek 1936. leta.
Iz arhiva Kulturnega društva Podgorci.*

Med vojno je tako dejavnost kulturnega društva zamrla, po vojni pa je Franc Žlahtič ponovno obnovil delovanje. Ustanovljen je bil Prosvetni odsek OF v Podgorcih in v Cvetkovcih. Tako se je po vojni bogata kulturna tradicija na območju Podgorcev nadaljevala. Vanj se je vključila domača mladina in se začela pripravljati na uprizoritev dramskih iger. Najprej so nastopili po vaseh, kjer so se odvijali t.i. mitingi. V letih 1945 - 1946 so se na podgorski šoli odvijale narodne in šolske »slavnosti« oz. proslave. Priredjal jih je prosvetni odsek OF, v okviru katerega so delovali pevski zbor, igralska družina, pogosto pa tudi šolarji, ki so zapolnili velik del programa.

Od 2. do 10. januarja 1946 je bil teden slovenske knjige, v okviru katerega je v Podgorcih potekala nabiralna akcija knjig. Pri tej akciji so sodelovali predvsem učitelji. Nabranih je bilo cca 140 knjig za knjižnico prosvetnega odseka. V tem tednu so na sestanku izvolili tudi prosvetni odsek: predsednik je postal tov. Franc Žlahtič, v odbor so bili izvoljeni ostali učitelji, razen Egona Miheliča, ki pa je bil izvoljen za tajnika prosvetnega odseka OF v KLO Cvetkovci, kjer je tudi deloval na kulturnem področju.

Kmalu pa so se začeli pripravljati na izgradnjo novega zlozljivega gledališkega odra. Načrt zanj je naredil šolski upravitelj Franc Žlahtič. Zlozljivi gledališki oder je bil dograjen leta 1946 in postavljen v staro šolo, to je sedanja dvorana kulturnega doma. Odprtje zlozljivega gledališkega odra je potekalo 10. februarja 1946. Iz ohranjenih virov je razbrati, da je dograditev odra stala 92.377,74 din, v programu gledaliških del pa so zapisane tudi vse predstave, ki so jih odigrali in s katerimi so kar precej zaslužili. Tako so npr. od vstopnine nabrali kar 34.073 din. Ves načrt in gradbena dela je vodil Franc Žlahtič, kot zidar pa je sodeloval Luka Kostanjevec iz Cvetkovcev 64. V tem času je bil organizator in organist Slavko Grajfoner, ki je organiziral pevski zbor in tamburaše v okviru kulturnega društva. Na odprtju so igrali igro Nova zapoved. Začeli so uprizorjati različna dramska dela: Zgubljeni in zopet najdeni mož (2. 3. 1946), Poštelski zaklad (igrali šolarji 24. in 25. 3. 1946), Črna žena (14. in 28. 4. 1946), Begunka (11. in 12. 5. 1946), Raztrganci (10. 6.), Domen (igral LMS Zamušani, 27. 8. 1946), Naočniki (igrali šolarji, 29. in 30. 6. 1946), Micki je treba moža (25. 8. 1946).

Med tem časom so se vse šolske dejavnosti preselile v sedanjo šolsko zgradbo. Društvo je dobilo na voljo večji del stare šole in s tem večje možnosti za boljše delovanje. Načrtovati so začeli obnovitev dvorane, večji odrski prostor in primernejše garderobe, ki so bile nujno potrebne za igralce, in razni igralski material. Ves čisti dobiček od iger so naložili in iz njega kupili cement, opeko, apno. Franc Žlahtič je naredil načrt za povečavo gledališke dvorane, ki ga je odobril gradbeni odsek Okraja Ptuj. Vsa gradbena dela so opravili člani društva in ostali krajevni prostovoljci. Tudi les, gramoz... so priskrbeli krajani. Tako je šel izkupiček od prireditev v celoti za nabavo gradbenega materiala. V začetku meseca oktobra 1946 so začeli obnavljati gledališko dvorano. Zgradbo so dozidali, »znotraj očistili in pokrili ravno do prvega snega«. Dne 26. decembra 1946 je potekalo odprtje gledališke dvorane. Poročilo o gradnji je podal Franc Žlahtič. Na odprtju so odigrali igro Naša kri, ki so jo uprizorili trikrat (25. in 26. 12. 1946, 5. 1. 1947), v tej sezoni so bile uprizorjene še naslednje igre: Veselica (26. 12. 1946 in 1. 1. 1947), Glavni dobitnik (16. 2. 1947), Za svobodo (igral APŽ Ormož, 24. 3. 1947), Užitekari (20. 4. 1947). Ogled omenjenih iger je bil zelo velik. Večino iger je režiral, kakor tudi vodil vsa gradbena dela pri povečavi dvorane, šolski upravitelj Franc Žlahtič.

Pri uprizoritvi iger pa je imel zasluge tudi Ivan Lah iz Podgorcev. Ustanovljen je bil tudi majhen orkester, ki ga je vodil tukajšnji organist Slavko Grajfoner, v njem pa so sodelovali učitelj Franjo Kogelnik, Franc Žnidarič in Franc Bombek. Organist Franc Grajfoner je organiziral tudi pevski zbor, ki je nastopal na raznih prireditvah.

V letih 1948 - 1949 je pri izvajanju programov na proslavah v kraju sodeloval tudi mladinski pevski zbor pod vodstvom Slavka Grajfonerja. Novoustanovljena mladinska igralska skupina se je gledalcem predstavila z Remčevo tridejanko Volkodlaki, s katero je na okrajnem tekmovanju dosegla 1. mesto. V Podgorcih pa sta gostovali tudi igralski skupini iz Gorišnice in s Huma.

V letih 1949 - 1950 je prišlo do nekaterih sprememb v okviru prosvetne dejavnosti. Prejšnji svet OF se je na občnem zboru leta 1950 preimenoval v IZUD Alojza Žurana, torej po borcu, ki so ga okupatorji ustrelili kot talca. V IZUD Alojza Žurana se je vključil tudi bivši Prosvetni svet OF Cvetkovci. Tako je imel IZUD dve knjižnici, igralski skupini, pevski zbor in tamburaški zbor. Igralska skupina IZUD-a je 24. decembra 1949 prikazala Gogoljevo komedijo Ženitev. Pevski odsek je 16. aprila 1950 uprizoril spevoigro Srce in denar. Ob tej priložnosti sta se predstavila občinstvu tudi pevski in tamburaški zbor. S to igro so gostovali tudi v Halozah, pri Veliki Nedelji, v Muretincih in Strnišču, kjer so si ogledali tovarno aluminija. 18. junija 1950 je IZUD uprizoril igro Zakonci stavkajo, ki so jo uprizorili tudi v Gorišnici.

Dvorani IZUD-a Podgorci je bil že leta 1946 dozidan oder za prireditve. Z dozidavo se je dvorana podaljšala za 5 m, vendar pa je ostala do leta 1950 v surovem stanju. Ob proslavi obletnice OF so si člani zadali nalogo, da uredijo dvorano dokončno. Mladinci in vaščani so s prostovoljnim delom prispevali 1000 ur za ureditev dvorane. Tako se je 27. aprila 1950 za novo zaveso v prebeljeni dvorani odvijala proslava.

Dramska skupina IZUD-a je 24. decembra 1951 prikazala igro Nebesa na zemlji. 5. julija 1953 se je odvijal občinski praznik v Podgorcih. Na predvečer občinskega praznika je tukajšnji IZUD uprizoril dramo Lacko in Krefti. Ogledali so si jo celo gostje s Ptuja. Ob nabito polni dvorani so ljudje z zanimanjem sledili poteku igre, kajti vsebina predstave je zajemala dobo

okupacije, ko se je uprl tukajšnji živelj pod vodstvom narodnega heroja Jožeta Lacka.

Na proslavi 10. obletnice osvoboditve Jugoslavije leta 1955 je nastopil tudi moški pevski zbor IZUD-a Podgorci. Prav tako je nastopal 5. julija 1955 na občinskem prazniku. IZUD Alojza Žurana so v šolskem letu 1956/57 zapustili nekateri člani, zato so jim v zahvalo v nedeljo, 16. septembra 1956, pripravili skromen poslovljni večer. Udeležili so se ga vsi povabljeni, med njimi tudi starši povabljenec. Predsednik društva Ivan Židarič je v govoru dejal, da »želi društvu nadaljnega procveta in tesne povezave med člani društva«. Režiserju Ivu Penku je zastala beseda v grlu, ko se je društvu zahvalil za pripravljeno poslovlje. Član in aktiven igralec Ivan Korpar iz Osluševcev, ki je odhajal na odsluženje kadrovskega roka, pa je dejal, da bo pridobljene izkušnje iz JLA po prihodu domov s pridom uporabljal na domačem odru. Hkrati sta društvo zapustili aktivna igralka Ika Židarič in šepetalka Angela Penko.

25. novembra 1956. leta je imel IZUD svoj redni občni zbor. Izvoljen je bil novi odbor s predsednikom Jankom Lahom na čelu. Hkrati je prišlo do preimenovanja IZUD-a v Prosvetno društvo Alojz Žuran po navodilih izrednega kongresa društev Svobod in Prosvetnih društev. Z odločbo takratne OLO Ptuj – TNZ, št. II/a 2557/1, z dne 23. maj 1956, je bilo pod zaporedno št. 36 vpisano Prosvetno društvo Alojz Žuran Podgorci.

V letu 1957 je vaške in šolske slavnosti pripravljala šolska mladina ob podpori članov Prosvetnega društva Alojz Žuran. Društvo je uspešno delovalo le v zimskem času. Naštudirali so veseloigro Klopčič, s katero so želi precejšen uspeh. Z igro so gostovali tudi pri Veliki Nedelji. Tov. Grajfoner je ponovno skušal zbrati moške in obnoviti pevski zbor, toda njegov trud je ostal brez uspeha. V času praznovanja občinskega praznika se je posrečilo dirigentu zbora zbrati nekaj ljudi in nastopiti na proslavi v Gorišnici.

Tudi v letu 1958 je »narodne in šolske slavnosti« pripravljala šolska mladina pod vodstvom učiteljev in članov Prosvetnega društva Alojz Žuran. Društvo je za 29. november 1958, praznik republike, pripravilo igro Sovražnica mož, ob dnevu žena pa je uprizorilo žaloigro Spi, moja deklica. Isto delo so še enkrat z uspehom ponovili. 40. obletnica KP in 140. obletnica začetka šolstva v Podgorcih je bila združena v veliko

manifestacijo na dan republike, 29. novembra 1959. Na pobudo pripravljalnega odbora je pevovodja Slavko Grajfoner zbral pevce in z njimi pridno vadil narodno in umetno pesem. Dramska skupina pa je pripravljala dramo Vrnil se je. Z vso vnemo so pripravljali program tudi učenci osnovne šole. Ob sprejemu gostov je igrala godba, ki so jo sestavljali: Slavko Grajfoner, Franc Cvetko, Franc Bombek in Rudolf Erlih. Slovesnost, ki so se je med drugimi udeležili vsi živeči učitelji, ki so kadar koli poučevali na šoli, se je začela v dopoldanskem času v šoli in se nadaljevala v prosvetni dvorani. Popoldne so člani dramske skupine uprizorili dramo Vrnil se je. Igro je prišlo gledat »staro in mlado«. Igralci so dramo uprizorili tako prepričljivo, da v dvorani ni bilo gledalca, ki ne bi od navdušenja zaploskal. V znak priznanja za kulturni užitek pa so bili igralci deležni dolgotrajnega ploskanja.

Tudi 29. november 1961 so praznovali skupno s prosvetnim društvom in SZDL. Omeniti bi bilo treba, da so v tem letu prihajale v Podgorce razne kulturne in dramske skupine in tako dopolnjevale program domačega prosvetnega društva. Domače društvo je naštudiralo dve samostojni deli, igro Izlet pa v sodelovanju s šolskimi otroki.

Prosvetno društvo je v letu 1963 naštudiralo dve deli: veseloigro Ploha in dramo Razvalina življenja, s katerima pa je zaradi sprememb v igralskem ansamblu nastopalo le na domačem odru. Prav tako je na njihovem odru nastopalo več tujih dramskih in zabavnoglasbenih skupin. Prosvetno društvo je dobilo od OO SZDL Ormož 700.000 dinarjev denarne pomoči za ureditev dvorane. S temi sredstvi so povečali garderobo, uredili stranišča in dvorano, v kateri so naredili lesenitni opaž.

Prosvetno društvo Alojz Žuran je v letu 1964 naštudiralo dve igri. Odrasla igralska skupina je pripravila dramo Molčeča usta, mladinska skupina pa komedijo Zamotana snubitev. Z dramo Molčeča usta so gostovali dvakrat doma, v Dornavi, Markovcih, Bukovcih, Gorišnici in pri Veliki Nedelji. V okviru kulturnega tedna pa so gostovali v Ivanjkovcih. Prav tako je nekajkrat gostovala tudi mladinska skupina. Iz sredstev, ki jih je prosvetno društvo tako zbralo, je kupilo novo glavno odrsko zaveso, ki je bila že nujno potrebna. Očiščen je bil tudi prostor pod odrom in urejen tako, da je bil primeren za shrambo.

Prosvetno društvo je v letu 1965 spet naštudiralo dve deli: Dva ducata rdečih vrtnic in skupina iz Bresnice igro Beneški trojčki. Z vsakim od obeh del so gostovali trikrat, in sicer v Bukovcih, Dornavi, Markovcih, Polenškaku in pri Tomažu. Iz dobljenih sredstev od predstav so popravili okna dvorane. V tednu bratstva in prijateljstva je prišla v goste kulturno-umetniška skupina iz Varaždina s svojim obširnimi folklornimi sporedom in z dvema pevskima zboroma. Ob tej priložnosti je Prosvetno društvo pripravilo gostom ob prijateljskem srečanju skromno zakusko.

Prosvetno društvo je v letu 1966 naštudiralo igro Mrtvi kurent. Vsebina te igre se dogaja na Ptujskem polju, zato je bila toliko privlačnejša za tukajšnje občane. Z njo so člani dramske skupine poleg domačega odra gostovali še v Markovcih, Gorišnici, Dornavi, pri Veliki Nedelji, Tomažu, v Žerovincih, pri Miklavžu in na Kogu. Dobljena sredstva so porabili za urejanje dvorane (razsvetljava) in za izlet v Prekmurje. V okviru Tedna bratstva in prijateljstva je skupina gostovala z igro Mrtvi kurent v Petrijancih na Hrvaškem (Občina Varaždin).

Že v letu 1967 so se v Podgorcih začeli pripravljati na obletnico šolstva, hkrati pa se je na svojo 60-letnico delovanja začelo pripravljati Prosvetno društvo Alojz Žuran. To naj bi svoj jubilej praznovalo sočasno s šolo. Prosvetno društvo je sklenilo, da bo do tega časa uredilo prosvetno dvorano. Društvo je v tej sezoni naštudiralo igro Miklova Zala, s katero so gostovali v Dornavi, Markovcih, Gorišnici, pri Tomažu, Grajeni pri Ptujju in Lovrencu na Dravskem polju. Igro so dvakrat uprizorili tudi doma. Doživeli so velik uspeh. S finančnimi sredstvi so organizirali izlet, nabavili opeko za prekrivanje strehe in izvedli ostala popravila, ki so bila na dvorani nujno potrebna. Prosvetno društvo Alojz Žuran je leta 1968 naštudiralo ljudsko igro J. Jurčiča Deseti brat, s katero so se predstavili dvakrat doma, gostovali pa so še sedemkrat po raznih krajih ptujске občine in tudi na Hrvaškem. Zbrana sredstva so namenili za popravilo dvorane.

Ljudska knjižnica, ki je prav tako delovala, pa se ni mogla razvijati, ker je ves dobiček dajala za kritje stroškov, nastalih pri gradnji dvorane. Društvo se je desetletja prebijalo skozi finančne in organizacijske težave. Kljub temu se je uspešno razvijalo. Predvsem prosvetni dom je vsa leta zahteval vzdrževanje in s tem povezana finančna sredstva. Pri tem so na pomoč

priskočili krajani z delovnimi akcijami in s finančno podporo.

Najvažnejši dogodek v kraju je bilo leta 1969 proslavljanje dveh visokih jubilejev, in sicer 150. obletnica šolstva in 60. obletnica PD Alojz Žuran Podgorci.

V nedeljo, 9. novembra 1969, je kulturno-prosvetno društvo praznovalo 60 let. V ta namen je PD prepleskalo notranjost in fasado dvorane. Na proslavi so člani igralske skupine uprizorili tri odlomke odrskih del, ki so jih nekoč igrali v Podgorcih. Nastopal je tudi nekdanji mešani pevski zbor, sicer v nekoliko okrnjeni zasedbi, z ljudskimi in umetnimi pesmimi. Vodil ga je nekdanji zborovodja tov. Grajfoner. Na praznovanje so bili povabljeni člani prosvetnega društva, ki so kadar koli sodelovali pri pevskem zboru ali pri dramski sekciji. Takratni predsednik društva Franc Fištravec je podelil priznanja najzaslužnejšim članom, ki so dolga leta delovali v društvu. Priznanja so dobili Antonija Korpar, Ivan Lah st., Franc Pintarič, Anton Rakuša, Slavko Grajfoner, Franc Dolinšek, Jožko Korpar, Štefka Korpar, Rudolf Lah, Franc Lah ml., Franc Fištravec.

Med leti 1970 do 1972 je bil v prosvetnem društvu opazen zastoj. Leta 1972 so uprizorili veseloigro Vdova Rošlinka, s katero so tudi uspešno gostovali. Poleg dveh predstav na domačem odru so gostovali na Polenšaku, pri Tomažu, v Bučkovcih, Markovcih, Gorišnici, na Kogu, Cvenu, v Stojncih, na Zavreču in v Staršah. Mladinski aktiv se je predstavil 15. julija s Samorastniki. Leta 1973 je dramska skupina uprizorila igro Kovarstvo in ljubezen. Dvakrat so se predstavili na domačem odru, gostovali pa so na Kogu, Polenšaku, v Dornavi, Bukovcih in Gorišnici.

Leta 1974 je dramska skupina uprizorila igro Razbiti vrč. Poleg predstave na domačem odru so gostovali na Polenšaku, pri Tomažu, na Kogu in v Markovcih. Prosvetno društvo Alojz Žuran je konec meseca februarja leta 1975 priredilo dramo Raztrganci. Gostovali so še na Polenšaku, v Juršincih, Stojncih in pri Tomažu.

Leta 1976 je prosvetnega društvo, ki ga je takrat vodil predsednik Konrad Prejac, pristopilo k adaptaciji dvorane. Les so darovali posamezni kmetje. Tudi mnoga dela so bila opravljena s prostovoljnimi delom.

Mladinci so uprizorili igro Komedija ljubezni. Poleg dveh predstav na domačem odru so gostovali pri Tomažu, v Stojncih, na Polenšaku, na Kogu in pri Veliki Nedelji.

Leta 1977 je bila pri turističnem društvu ustanovljena folklorna skupina, ki pa je kmalu začela delovati pod okriljem prosvetnega društva, delovale pa so že skupine za ohranjanje starih ljudskih običajev.

30. in 31. julija 1978 je bil 1. krajevni praznik Do tega dne je bila obnovljena tudi prosvetna dvorana. Dvorana je bila povečana za 3 metre, obnovljeno je bilo ostrešje, stara okna so bila zamenjana z novimi, na tleh je bila položena keramika in inštalirana centralna kurjava. V kulturnem programu za 1. krajevni praznik so sodelovali folklorna skupina iz Srbije, domača folklorna skupina, pevski zbor iz Osluševcev ter skupina za ohranjanje starih običajev. V letu 1979 sta bili organizirani dve prireditvi: Naša pesem in beseda in Popoldne pesmi in plesa (folklorna prireditve).

Prosvetno društvo je bilo tudi v naslednjih letih nosilec kulturnih programov za krajevne praznike, sodelovalo je pri drugih proslavah, ki so jih večinoma pripravljali v sodelovanju z osnovno šolo. Prirejalo je tudi samostojne kulturne prireditve. V zadnjih tridesetih letih je v društvu najuspešnejša folklorna skupina. S krajšimi presledki že od leta 1975 deluje šolska otroška folklorna skupina, katere mentorji so člani odrasle folklorne skupine. Do sredine devetdesetih let so delovale skupine za ohranjanje starih običajev in ljudskega petja. Leta 1992 se je v Prosvetno društvo vključila skupina ljudskih pevk Sester Nedeljko, leta 1997 pa še skupina ljudskih godcev. Obe skupini še vedno delujeta. Vse delujoče skupine ohranjajo našo plesno, pevsko in glasbeno kulturno dediščino, ki jo uspešno predstavljajo na domačih kulturnih prireditvah in s številnimi nastopi po Sloveniji in v tujini. Od leta 2005 prireja društvo tradicionalno folklorno prireditev Podgorci pojejo in plešejo, na katero povabijo tudi druge skupine iz Slovenije in tujine. Večina občinskih revij oziroma srečanj ljudskih pevcev, godcev in plesalcev se je odvijala v podgorski dvorani, kar kaže na dobro sodelovanje med KD Podgorci in JSKD-izpostavo Ormož. Turistično društvo in folklorna skupina sta s skupno predstavitvijo naravne in kulturne dediščine ponesla ime našega kraja v številne kraje po Sloveniji in tujini. Kulturni utrip v kraju dopolnjujejo ostala društva, ki delujejo v KS, s svojimi prireditvami, ki

jih obogatijo s kulturnimi programi, v katerih pogosto sodelujejo tudi delujoče skupine Kulturnega društva Podgorci.

Do leta 1979 sta v zadnjem delu sedanjega kulturnega doma delovala otroški vrtec in »mlečna kuhinja« za šolo, ki je skrbela tudi za prehrano otrok v vrtcu. V tem letu je bil zgrajen nov vrtec, tako je društvo pridobilo dodatne prostore, vendar v zelo slabem stanju.

Leta 1980 je postal predsednik društva Franc Sladnjak. Med njegovim predsedovanjem do leta 1986 je bila prenova tega dela kulturnega doma končana. Urejeni so bili kuhinja, sanitarije, skladišče za potrebe Turističnega društva in večji predprostor. Na celotnem kulturnem domu je bila obnovljena tudi fasada. Poleg članov Prosvetnega društva se je v obnovo aktivno vključilo tudi Turistično društvo s prostovoljnim delom in finančnimi sredstvi, saj so tudi oni potrebovali prostore za svoje delovanje. Leta 1986 je postal predsednik društva Stanko Kukovec (ki je to funkcijo opravljal kar 20 let) in spet so se delali načrti za nov prizidek in povečanje dvorane. Leta 1994 so začeli gradnjo prizidka z novimi sanitarijami in kuhinjo. Leta 1997 se je dvorana povečala z odstranitvijo pregradne stene in postavitvijo nosilnih stebrov.

Vsa naslednja leta se je nadaljevala prenova kulturnega doma v okviru finančnih možnosti. Izolirali so strop na zadnjem delu dvorane, na tem delu so zamenjali stara okna, prizidek je dobil novo fasado, leta 2005 so v dvorani in v sejni sobi obnovili tla z novo keramiko. Leta 2002 je bila dvorana opremljena še z novimi stoli. Iz podatkov je razvidno, da je društvo vseskozi skrbelo za kulturni dom in ga kar naprej obnavljalo z večjimi ali manjšimi posegi. Člani Kulturnega društva, pozneje tudi Turističnega društva, in krajanji so opravili nešteto prostovoljnih ur in z zbiralnimi akcijami prispevali veliko materiala in finančnih sredstev. Brez tako velikega sodelovanja vseh jim to gotovo ne bi uspelo.

V letu 2008 je kulturni dom prevzela Občina Ormož, ki ima v načrtu temeljito adaptacijo s prizidkom, tako da bodo dobila prostore vsa društva v krajevni skupnosti. 8. maja 1997 se je Prosvetno društvo Alojz Žuran Podgorci preimenovalo v Kulturno društvo Alojz Žuran Podgorci. 1. marca 2008 pa se je preimenovalo v Kulturno društvo Podgorci. Danes imajo v KS dve kulturni društvi, in sicer KD Podgorci in KD Osluševci.

Društvu in delujočim skupinam je bilo za uspešno delo podeljenih več priznanj. Najvidnejša so:

- leta 1979 PD Alojz Žuran Podgorci od OK SZDL Ormož: *PRIZNANJE OF SLOVENSKEGA NARODA ZA KULTURNO-PROSVETNO DEJAVNOST MED OBČANI KS PODGORCI*
- leta 1980 in 1983 folklorna skupina od KK SZDL Podgorci: *PRIZNANJE OF SLOVENSKEGA NARODA ZA USPEŠNO DELOVANJE IN ŠIRJENJE KULTURE*
- za dvajsetletnico delovanja folklorna skupina: *PLAKETA ZVEZE KULTURNIH DRUŠTEV ORMOŽ*
- ob petindvajsetletnici delovanja folklorna skupina: *JUBILEJNO PRIZNANJE JSKD OBMOČNE IZPOSTAVE ORMOŽ*
- leta 2004 folklorna skupina: *PLAKETA KS PODGORCI*
- leta 2005 folklorna skupina od Občine Ormož: *PLAKETA KSAVRA MEŠKA*
- leta 2008 sestre Nedeljko od Občine Ormož: *ZLATA ZNAČKA KSAVRA MEŠKA*
- leta 2009 sestre Nedeljko: *PLAKETA KS*.

Vidna priznanja pa so prejeli tudi nekateri člani kulturnega društva, posebno še g. Stanko Kukovec, dolgoletni predsednik društva in strokovni vodja folklorne skupine.

Folklorna skupina Podgorci

Ustanovitev Folklorne skupine Podgorci sega v leto 1977, ko je Krajevna skupnost Podgorci, ki se je pobratila s Krajevno skupnostjo Podunavci v republiki Srbiji v času Jugoslavije, sodelovala na znani prireditvi »Znanje–imanje« v Srbiji. Na prireditvi so želeli predstaviti domači kraj, predvsem pa tukajšnje šege in navade ter kulturo, med katere spadajo tudi plesi. KK SZDL in Turistično društvo Podgorci sta s skupnimi močmi prav v ta namen ustanovila lastno folklorno skupino, ki je imela svoj prvi uspešni nastop prav v Podunavcih. Na občnem zboru Prosvetnega društva, 16. aprila 1978, je Turistično društvo podalo predlog, da se folklorna skupina pridruži Prosvetnemu društvu. To se je tudi uresničilo.

V prve korake ljudskega plesa je skupino popeljala ga. Dušanka Bedrač. Učila je tudi otroško folklorno skupino v osnovni šoli. Imela je veliko volje in zamisli,

tako da je iz pesmi Na planincih in Moj očka pripravila prva dva plesa. Dobra volja takratne prve voditeljice gospe Dušanke Bedrač in ustvarjalnost nekaterih navdušenih plesalcev sta položili temelje podgorske folklorne skupine in iz plahega, trdega plesnega koraka so se razvili plesalci, ki danes dosegajo velike uspehe.

Prva godca sta bila, sedaj že pokojna, Franc Bombek in Franček Kukovec. Prva skupina plesalcev je štela osem parov, sestavljali pa so jo: Darinka Kolarič, Franc Lah, Ida Sladnjak, Stanko Sladnjak, Stanko Kukovec, Stanka Kukovec, Marta Hergula, Viktor Pučko, Kristina Petek, Jože Horvat, Boža Petek, Janko Marin, Stanka Munda, Branko Lah in Marta Hanželič ter Janko Cvetko. Skupina je uspešno nastopila leta 1978 v Podunavcih na prireditvi »Znanje-imanje«, nastopala pa je tudi na domačih kulturnih prireditvah.

Na začetku je skupina delovala kot reproduktivna. Po dveh letih vodenja se je ga. Dušanka Bedrač odselila iz Podgorcev, zato je vodenje prevzel Anton Žuran, ki je bil študent v Ljubljani. Tam je sodeloval s folklorno skupino France Marolt. Tako si je nabral veliko novih izkušenj in znanja, ki ga je prenašal na domače plesalke in plesalce. Zaradi velikih študentskih obveznosti se je Tonček po enem letu poslovil od skupine. Skupina je plesala plese različnih pokrajin, štajerskih plesov je bilo bolj malo. Noše so bile improvizirane in so posnemale kmečko delovno nošo med obema vojnoma. Skupina je nastopala na domačih prireditvah, leta 1979 je nastopila na Gomili na srečanju TD Štajerske, nastopala je tudi v Obrežu.

Leta 1980 je strokovno vodenje skupine prevzel Slavko Prejac in v skupini je zavel nov veter. Slavko je kmalu spoznal, da je priložnost napredovanja skupine le v izvornosti. Z obiski na terenu je pridno raziskoval in domačini so mu opisali čez trideset plesov, plesnih in družabnih iger, ki jih je tudi zapisal. Poskrbel je tudi za pomladitev skupine, zato je bil organiziran tečaj družabnega plesa, iz katerega se je skupini pridružilo šest novih parov. To pomlajeno jedro je bilo nosilec vseh programskih sprememb. Plesali in peli so le še tisto, kar so zbrali na terenu v Podgorcih in okolici. Leta 1980 se je skupina vpisala v register Združenja folklornih skupin Slovenije kot izvorna folklorna skupina. Želja vseh je bila, da bi predstavljali plese, običaje ter pesmi iz domače in bližnje okolice.

Vzporedno s postavljanjem novega programa je nastajala tudi nova nedeljska praznja noša skupine. Tako je načrtno nastajala izvorna folklorna skupina. Noše so bile izdelane na podlagi fotografij iz leta 1925. Ženske noše je izdelala leta 1983 Cilika Mušič. Skupina je vidno napredovala. Leta 1982 se je predstavila na občinski reviji pri Tomažu in se uvrstila na področno revijo folklornih skupin v Slovenski Bistrici. To je bila odskočna deska za vzpon skupine in nastopov je bilo vedno več. Skupina je redno vsako leto sodelovala na občinskih revijah. Leta 1984 se je že drugič uvrstila na področno revijo. Veliko priznanje za skupino je bil nastop v Cankarjevem domu l. 1985 na srečanju folklornih skupin podravske in pomurske regije. Sicer pa je skupina v letu 1985 imela kar 12 nastopov, med drugim v Belem Manastirju, v Žirovnici, v Mariboru, v Markovcih, celovečerni nastop na domačem odru, vrstili pa so se tudi nastopi po Občini Ormož in v domačem kraju.

Ko je bila skupina v polnem zagonu, se je po spletu okoliščin poslovil od nje strokovni vodja Slavko Prejac in leta 1986 je prevzel strokovno vodenje skupine Stanko Kukovec. Nadaljevali so začrtano pot. Postali so znani in dobivali povabila na vedno več nastopov. Leta 1986 so gostovali v Vrnjački Banji, leta 1987 je skupina slavila 10. obletnico delovanja.

Leta 1992 je bila ponovno uvrščena na področno revijo v Slovenski Bistrici. Po petnajstih letih vztrajanja in trdega dela je skupina avgusta leta 1992 zastopala Slovenijo na 5-dnevnem gostovanju na Madžarskem. Nastopati v družbi folklornih skupin iz Avstrije, Bolgarije, Italije, z Madžarske, iz Nemčije in Turčije je bila velika čast. Na tem gostovanju so jih spremljale tudi ljudske pevke Sestre Nedeljko, ljudska godca Vanček Kosi ter Franček Rihtarič in godca Stanko Horvat in Anton Ceglec. 5. decembra 1992 je folklorna skupina slavila 15. obletnico delovanja.

Nadaljevali so se redni nastopi na občinskih revijah, področnih revijah, republiških srečanjih izvornih folklornih skupin Slovenije, sledilo je veliko nastopov po Sloveniji. Pripravili so celovečerni program s predstavitvijo ženitovanjskih običajev iz Podgorcev. Leta 1993 so bili prvič izbrani na republiško srečanje folklornih skupin Slovenije »*PRAZNIČNI DNEVI SLOVENSKE FOLKLORE*«, ki je bilo 13. junija 1993 v Črnomlju. Tudi leta 1997 so bili na področni reviji v Tinju na Pohorju izbrani na republiško srečanje

izvirnih folklornih skupin Slovenije »POLKA JE UKAZANA«, ki je bilo v Črnomlju, 15. junija 1997. Skupino je za nastop na republiško srečanje izbral dr. Bruno Ravnikar, ki je pohvalil tudi glasbeno zasedbo: Tadej Gašparič na diatonični harmoniki, Franc Štuhec na klarinetu in Zlatko Majcen na baritonu.

Noše, v katerih so nastopali, so dotrajale, svila se je začela trgati. Leta 1993 so s pomočjo dr. Marije Makarovič iz Ljubljane začeli raziskovati stara oblačila pri domačinih in v bližnji okolici. Priprava risb, krojev, nabava blaga in vsega potrebnega je trajalo štiri leta, skupaj z izdelavo noš pa pet let. Tako so se na praznovanju 20-letnice predstavili v novih, svečanih nošah. Ženske noše in moške srajce je izdelala domačinka ga. Kristina Škrlec, moške noše g. Jože Lubej iz Maribora, mojster izdelave čevljev je bil g. Karel Ropoša iz Podvelke. Ženske rute - peče je izdelala šivilja z Madžarske, pozneje pa še ga. Marija Hvalec Kitek s Pragerskega. Noše so izdelane po vzoru iz obdobja med leti 1890 in 1920. Z novimi oblekami so še bolj zavzeto nastopali in bili zelo ponosni na svoj videz. V obdobju med leti 2000/2006 je bila skupina uvrščena na področna oziroma medobmočna srečanja odraslih folklornih skupin. Nastopi v domači občini in po Sloveniji so se kar vrstili. Vedno več pa je bilo nastopov tudi v tujini.

V mesecu novembru leta 2000 so gostovali v Nemčiji v mestu Burscheid na povabilo KD France Prešeren iz Burscheida. Julija leta 2002 so nastopali na prireditvi »Šlingani dani Jalžabeta« v Jalžabetu na Hrvaškem, v mesecu avgustu istega leta pa na prireditvi »IX. Priločka smotra folklorne« v Prelogu na Hrvaškem. V tem letu so izvedli 19 nastopov, 7. decembra pa uspešno proslavili 25. obletnico delovanja.

Tudi leto 2003 je bilo za folklorno skupino naporno, vendar uspešno. Izvedli so 20 nastopov. Ponovno so bili izbrani za nastop na državni reviji folklornih skupin v Beltincih, 27. julija 2003. Že v začetku marca so se odpravili v Szentes na Madžarsko, kjer so sodelovali na pustnem karnevalu in gostovanje ponovili leta 2004, 2005 in 2006. Leta 2004 so gostovali v Vinici na Hrvaškem na srečanju folklorne »VULITJE VU VINICI«. V letu 2005 je skupina izvedla 13 nastopov. Med drugim so ponovno gostovali v Prelogu na Hrvaškem, 6. avgusta istega leta pa v Obersdorfu v Avstriji. Ponosni so, da so leta 2004 prejeli plaketo Krajevne skupnosti Podgorci, leta 2005 pa plaketo

Ksaverja Meška, ki jim jo je za uspešno in prizadevno ohranjanje folklorne domačega kraja podelila Občina Ormož.

Leta 2006 so izvedli skupaj kar 25 nastopov. Med drugim so nastopali na sejmu »Alpe-Adria« v Velikovcu, gostovali v Prelogu in v Vinici na Hrvaškem. V letu 2006 je Stanko Kukovec strokovno vodenje folklorne skupine prepustil mlajšim članom. Vodstvo sta prevzela Monika Roškar in Gorazd Mušič. Stanko Kukovec je v folklorni skupini deloval že od ustanovitve. Strokovni vodja je bil polnih dvajset let. S svojo vztrajnostjo in neumornim delom ter z velikim veseljem do plesa je zapustil neizbrisan pečat v folklorni skupini in v Kulturnem društvu na področju ohranjanja plesne kulturne dediščine. Za svoje delo je prejel številna priznanja, med drugim plaketo KS Podgorci. Leta 2007 je folklorna skupina nastopala na številnih prireditvah, saj je izvedla 21 nastopov .

1. septembra 2007 so se v sodelovanju z Občino Ormož odpravili na dvodnevno gostovanje v Osečino v Srbijo. 16. junija 2007 so nastopali na sejmu »Alpe-Adria« v Velikovcu v Avstriji. Poleg nastopov na domačem odru in v Občini Ormož so nastopali še v Kranju na evropskem srečanju mladih – YEPP, v Cerkljah za slovensko vojsko na srečanju poveljnikov garnizij evropskih glavnih mest, v Ljubljani, na povabilo Trstenjakove fundacije, in na Ptujju na 38. Ptujskem festivalu. 1. decembra 2007 so slovesno proslavili 30. obletnico delovanja. V tridesetih letih se je v skupini izmenjalo 164 plesalcev in 24 godcev. Med godci, ki so se pogosto menjavali, so bili najvztrajnejši Tadej Gašparič, Dominik Majcen in Andrej Horvat.

Tudi leto 2008 je bilo za skupino delovno, saj so izvedli 16 nastopov. Poleg nastopov na domačem odru in prireditvah v Občini Ormož in zunaj nje so nastopali tudi v tujini. Od 4. do 6. junija so v Milanu v Italiji predstavljali Slovenijo na srečanju predstavnikov ZVEZE NATO. 24. junija 2008 so nastopali na »Alpskem večeru« v Poreču na Hrvaškem in se 1. septembra predstavili na »Zeljarijadi« v Vidovcu na Hrvaškem.

Skupina ima v svojem repertoarju tudi običaje in plese iz vsakdanjega življenja na vasi. Za prikaz teh plesov in običajev niso primerne svečane – praznje noše. Raziskavo za tako imenovano delovno nošo, kot za svečane noše je opravila hkrati dr. Marija Makarovič.

V letu 2008 je folklorna skupina začela nabavljati material in seveda tudi zbirati finančna sredstva za delovne noše. Z novimi nošami so se predstavili na zdaj že tradicionalni prireditvi »Podgorci pojejo in plešejo 2009«, ki so jo v letu 2009 organizirali že petič

*Folklorna skupina Podgorci, 2009. leta.
Iz arhiva Kulturnega društva Podgorci.*

Folklorna skupina Podgorci si je v več kot 30 letih obstoja zagotovila pomembno mesto v folklorni dejavnosti na Slovenskem. Skupina ob ohranjanju in izvajanju osnovnih oblik ljudskih plesov pri plesalcih prepleta gibne prvine plesnega izročila z današnjim dojemanjem le-teh, v plesih pa ohranja njihovo svojsko podobo in stilsko posebnost, pri čemer pa je v ospredju osnovno vodilo – postaviti temelje plesne vzgoje v folklorni skupini.

Skupina ljudskih godcev

Godčevstvo je bilo v preteklosti trdo delo, ki je pogosto pomenilo dodaten vir zaslužka revnejšim kmetom, pa tudi rokodelcem. Ponekod se je godčevstvo v zimskem času spremenilo v večtedensko igranje (koledovanje) po bližnji in daljni okolici. Godci so bili pogosto šaljevci in nosilci različnih šeg in navad, npr. svatbenih. Godčevstvo je bilo do druge vojne strogo moško opravilo, ženske so smele le citrati, najpogosteje samo doma. Njim je bila dodeljena vloga ohranjevalk pesemskega izročila. Večinoma so bili godci samouki, znanje glasbila in tudi izdelovanje se je najpogosteje dedovalo iz roda v rod. Tako je bilo godčevstvo vezano na življenjski koledarski krog ljudi, skupna opravila in delo, kar se je po navadi končalo s pesmijo. Godčevske skupine so najpogosteje sestavljali 3 godci do 5 godcev.

Ljudsko glasbeno izročilo je danes čutiti predvsem na podeželju. Tam, kjer se šege in običaji letnega in

življenjskega kroga niso popolnoma izgubili in kjer starejša generacija še pomni »stare čase«, se v rokah godcev še oglašajo stara ljudska glasbila, odmevajo godčevske viže in se sliši spontano ljudsko petje. Najpogosteje jih slišimo na porokah, martinovanjih, ob koledovanjih. K ohranjanju tega izročila prispevajo tudi folklorne skupine, kjer gre za neposredno prenašanje znanj ljudskih plesov, petja ljudskih pesmi in ohranjanja godčevstva.

Godli so na vse. Na ljudske instrumente, ki smo jih že pozabili, na improvizirana ropotala, ki so poudarjala ritem v glasbi, na prava glasbila, ki so jih izdelali mojstri.

*Nastop ljudskih godcev na prireditvi
Podgorci pojejo in plešejo, 2005. leta.
Iz arhiva Kulturnega društva Podgorci.*

V Prosvetnem društvu Podgorci je začela delovati skupina ljudskih godcev leta 1997. V takratni zasedbi so ljudsko glasbo izvajali: Stanko Štuhec na frajtonarici, Ivan Petek na goslih, Franc Golob na bugariji, občasno sta se jim pridružila Avgust Majcen ali Anton Kosi, ki sta brenkala na berdo. Po uspešnih nastopih na občinskih revijah ljudskih pevcev, godcev in plesalcev so se uvrščali tudi na medobmočne revije, leta 2001 pa se jim je uspelo uvrstiti na državno srečanje ljudskih pevcev in godcev v Makolah. Leta 2003 pa se žal zaradi bolezni niso udeležili republiškega srečanja. V času svojega delovanja so nastopali na raznih prireditvah na območju Občine Ormož in tudi zunaj njenih meja. Po nekaj letih skupnega delovanja je skupina leta 2003 zaradi bolezni prenehala delovati.

Še isto leto je bila pod vodstvom Vlada Prigla ustanovljena nova skupina, ki deluje še danes. V njej

sodelujejo: Vlado Prigl na frajtonarici, Ivan Pleh na klarinetu, Franček Hebar na klarinetu, Anton Kosi na bugariji in Anton Kosi (drugi) na berdi. Posebnost te zasedbe oz. inštrumentov je, da harmonika ter klarineta spadajo v alpski svet, bugarija in berda pa v panonskega in sta tamburaška inštrumenta. Taka zasedba daje glasbi, ki jo izvajajo, poseben zven.

Skupina se redno udeležuje območnih revij ljudskih pevcev in godcev, uvrščajo se tudi na medobmočne revije, leta 2006 pa so bili uvrščeni tudi na republiško srečanje ljudskih pevcev in godcev. Uvrstitve na medobmočna srečanja, posebno pa še na republiško srečanje, so posebna priznanja za njihovo delo in za ohranjanje te zvrsti glasbene dediščine. Njihov repertoar so stare ljudske melodije, koračnice, valčki, polke, katerih avtorji so v glavnem neznani. Notnih zapisov nimajo. Leta 2007 so izdali svojo prvo zgoščenko s sedemnajstimi melodijami in jo predstavili na domačem odru ob kulturnem prazniku. S svojimi nastopi popestrijo številne prireditve. Nastopajo na domačem odru in po raznih krajih Slovenije, najpogosteje na srečanjih ljudskih godcev in pevcev. Predstavili so se tudi v tujini. Na prireditvah se srečujejo z drugimi skupinami in izmenjujejo znanja in izkušnje. Z ohranjanjem glasbene dediščine pa le-to prenašajo na mlajše rodove.

Skupine za ohranjanje starih običajev

Tukajšnji starejši ljudje se še danes spominjajo, kako so si ljudje nekoč trdo kmečko delo lajšali s petjem. Dokaz temu so tudi vsebine ljudskih pesmi. Kmečka opravila, zlasti skupinska, je vedno spremljala pesem. Kosci so s prvim svitom odhajali na travnike, da so pokosili travo, preden je sonce posušilo roso. Pesem koscev se je razlegala preko travnikov in segala vse do vasi. Prav tako je bilo ob žetvi, delu v vinogradu, posebno še ob trgatvi in še bi lahko naštevati. V jesenskem času je bilo najbolj veselo, ko so ličkali (kožuhali) koruzo. Sosedje so si medsebojno pomagali, med kožuhanjem so veselo prepevali, po končanem delu pa tudi zaplesali ob spremstvu vaškega godca. Ob dolgih zimskih večerih so si ljudje krajšali čas z luščenjem koščic (bučnih semen), s česanjem perja, z luščenjem koruze in fižola, moški so pletli košare, ženske so izdelovale razne izdelke iz ličja, predle volno, pletle nogavice. Tudi za ta opravila so se sosedje zbirali enkrat pri enem in drugič pri drugem. Marsikaj so se pogovorili, vedno pa je bila prisotna pesem. Pogosto so prišli vaški

godci, posebno če so vedeli, da bodo prisotna mlada dekleta. Takrat so tudi zaplesali - mladi in stari.

V Prosvetnem društvu Podgorci je v preteklosti delovalo več skupin, ki so ohranjale in ponazarjale običaje ob raznih opravilih. Za vse skupine je bilo značilno, da je prikazovanje običajev vedno spremljalo ljudsko petje. Zato so bili člani teh skupin dobri pevci.

S prikazovanjem običajev so začeli leta 1978, ko so tukajšnje običaje prikazali v Srbiji na prireditvi »Znanje-imanje«. V okviru društva je delovala skupina starih običajev iz Podgorcev, ki jo je vodil Ivan Lah. Zelo aktivna in uspešna je bila tudi skupina iz Strjancev pod vodstvom Albine Nemeč, v kateri so sodelovali člani iz Strjancev, Bresnice in iz Ritmerka. V Cvetkovcih oziroma v Osluševcih je delovala skupina, v kateri so sodelovali člani iz obeh vasi, pod vodstvom Marte Kandrič.

Vse skupine so predvsem prikazovale najrazličnejše šege tukajšnjega prebivalstva in s pomočjo pesmi in z delom pričarale delček preteklosti, ki je žal že izginila iz našega vsakdanjika. Ob krajevnih praznikovih so tako od leta 1978 naprej organizirali skupine po vaseh KS Podgorci, ki so prikazovale delovne šege in običaje, npr., kako so nekoč delali v vinogradu, pospravljali sadje, prešali, kako so potekali žetev in mlatev, pospravljanje koruze in kožuhanje, kuhanje žganja ipd. Vse to so prikazovali vsako leto v povorkah na vozovih ali traktorskih prikolicah. V osemdesetih letih sta pesmi posnela g. Ivan Ciani in ga. Vida Topolovec za Radio Ptuj. Skupine so nastopale na raznih prireditvah, udeleževale so se tudi občinskih srečanj in revij ljudskih pevcev in godcev. Proti koncu devetdesetih let so na teh srečanjih lahko sodelovali samo ljudski pevci, brez prikaza šeg in običajev. V začetku devetdesetih let je bilo prekinjeno praznovanje krajevnih praznikov. Posledica tega je bila, da so skupine prenehale delovati, ustanovljene pa so bile skupine ljudskih pevcev v Osluševcih in v Podgorcih.

Ljudsko petje

Ljudska glasbena ustvarjalnost, ki jo delimo na vokalno ali ljudsko petje in instrumentalno ali ljudsko glasbo, je imela v življenju posameznikov velik vpliv. Oboje je predstavljalo obogatitev vsakdanjega življenja, s tem da je bilo ljudsko petje pogostejše in je spremljalo vse cikle in področja človekovega življenja in dela: rojstvo

in smrt, setev in žetev in vse vmesne vesele, slovesne ali žalostne dogodke leta ali življenja.

Kot značilnost slovenskega ljudskega petja je še ohranjeno ljudsko večglasje. Ljudska pesem nas še danes spremlja, saj je del našega življenja in del slovenske kulturne dediščine.

Ljudske pevke Sestre Nedeljko

V Kulturno društvo Podgorci so se ljudske pevke Sestre Nedeljko včlanile leta 1992. Takrat so na predlog gospe Nežke Lubej spremljale podgorsko folklorno skupino na petdnevno gostovanje na Madžarsko. Od takrat tudi pogosto sodelujejo s folklorno skupino.

V skupini prepevajo sestre: Marija Kukovec, Ivanka Majcen, Lojzka Čuš in Anica Nedeljko. Pesem jim je bila položena v zibelko, saj so doma veliko prepevali že od otroštva. Ko jih je življenjska pot ponesla od doma, so se vedno rade vračale in skupaj pele. Ohranjajo domače ljudske pesmi. So ena redkih skupin, ki še goji grleno petje. Ta njihova posebnost jih je kljub številčni majhnosti skupine popeljala na nešteto nastopov po domovini in po svetu in na mnoga zanimiva srečanja, na katera se niso uvrščali ostali kulturni ustvarjalci iz naših krajev.

Že leta 1970 je ga. Nežka Vaupotič posnela njihove ljudske pesmi za Glasbeno-narodopisni inštitut v Ljubljani. Leta 1999 je gospa Jasna Vidakovič iz RTV Ljubljana posnela 20 njihovih pesmi. Udeležujejo se revij ljudskih pevcev in godcev na občinski in regionalni ravni. Dvakrat so bile uvrščene na republiško srečanje ljudskih pevcev in godcev. Nastopale so tudi v radijskih oddajah ter na RTV Ljubljana v oddaji »Po domače«. Sicer pa njihovo petje poznajo v različnih krajih Slovenije, od Primorske do Prekmurja, kamor jih leto za letom vabijo na prireditve. Letno opravijo od 12 do 18 nastopov na raznih prireditvah. Za poustvarjanje ljudskega petja dobivajo potrditev od strokovne javnosti.

V letu 2008 so prejele od Občine Ormož zlato značko Ksaverja Meška, v letu 2009 pa plaketo krajevnosti Podgorci. Sestre Nedeljko se zavedajo, da pesem daje srčno kulturo, osrečuje in zbližuje ljudi.

*Nastop Sester Nedeljko na prireditvi
20 let petja in plesa, 1997. leta.
Iz arhiva Kulturnega društva Podgorci.*

Podgorske vaške pevke

S prepevanjem ljudskih pesmi ohranjajo kulturno dediščino tudi Podgorske vaške pevke. Skupina je pod okriljem Kulturnega društva Podgorci delovala med leti 2002 in 2004. Takrat so se odločile, da svojo pevsko pot nadaljujejo v Društvu upokojencev Podgorci. V skupini so pele: Kristina Škrlec, Milena Leben, Ema Kolarič, Danica Marin in Vera Zorko. Pele so pod vodstvom Kristine Škrlec.

*Podgorske vaške pevke so v Kulturnem društvu
Podgorci delovale med leti 2002 in 2004.
Iz arhiva Kulturnega društva Podgorci.*

Podgorčani so jih kmalu vzeli za svoje, saj so nastopale skoraj na vseh prireditvah, ki so se dogajale v kraju. Udeleževale so se tudi revij ljudskih pevcev in godcev. Na teh srečanjih so navezale prijateljske stike z drugimi skupinami in kmalu so se njihovi nastopi razširili na področja zunaj naše občine.

V društvu upokojencev skupina uspešno deluje še danes, vendar v nekoliko spremenjeni sestavi. Vsako leto organizirajo srečanje ljudskih pevcev in godcev in tako obogatijo kulturni utrip v kraju. Sodelujejo tudi z drugimi društvi. Leta 2006 so pripravile prireditev »Zimski večer na vasi nekoč in danes«. Izdale so tudi svojo prvo zgoščenko.

Ključne besede

Podgorci, društvo, kultura, igralci, člani, folklor, godci, pevke, nastopi, dvorana.

Ustni viri

- Marija Lah, Podgorci 36, 2273 Podgorci.
- člani Kulturnega društva Podgorci.

Pisni viri

- iz arhiva Kulturnega društva Podgorci.
- iz arhiva članov Kulturnega društva Podgorci.

Spletni vir

- <http://www.o-vn.mb.edus.si/zgodovina.htm>.

Fotografije

- Pokrajinski muzej Ptuj - Ormož, OE Ormož.
- iz arhiva Kulturnega društva Podgorci.

Povzetek

Zgodovina Prosvetnega društva Podgorci sega v leto 1909, ko je bilo ustanovljeno Bralno društvo Sv. Lenarta pri Veliki Nedelji, ki je imelo sedež v Osluševcih. Zaradi pomanjkanja gradiva nam ni veliko znanega o ustanovitvi in prvih letih delovanja tega bralnega društva. Pomemben pisni vir je pismo župnika Martina Erhatiča. Prav na ta pisni vir so se podgorski kulturniki oprli pri določanju starosti svojega društva. Ta je leta 1969, ob 60-letnici društva, začetke delovanja domačega društva opisal v pismu. Tako lahko domnevamo, da segajo začetki Kulturnega društva Podgorci še v čas Avstro-Ogrske. Bolj kot gledališki dejavnosti so se v okviru društva takrat posvečali izobraževanju. Kmalu so začele v okviru društva delovati različne sekcije, npr. knjižnica, dramska sekcija, tamburaška skupina, pevski zbor. Zaradi potrebe po branju knjig je bila še posebej pomembna ureditev društvene knjižnice. Takratno bralno društvo je bilo množično zatočišče tamkajšnje mladine, ki je prirejala številne igre. V dramski skupini so delovali prebivalci iz vseh okoliških vasi. Žal je splošna mobilizacija leta 1914 prekinila delovanje društva. Leta 1919 so obnovili delovanje društva in ga preimenovali v »Izobraževalno društvo v Osluševcih«. V sklopu društva sta bila ustanovljena tudi tamburaški in pevski zbor. Takratni tamburaški odsek zaradi odhoda mnogih članov in vodje ni deloval dolgo, pa tudi društvo, ki je imelo sedež v Osluševcih, je zašlo v težave. Nato so ustanovili tudi društvo v Podgorcih, ki pa samostojno ni dolgo delovalo. Obe društvi sta se tako združili in prenesli svoj sedež v Podgorce.

V obdobju med obema vojnama sta bili še posebej aktivni dramska skupina in pevski odsek, za potrebe društvene knjižnice pa so kupili kar precej novih knjig. Režiserjem je uspelo v okviru društva zbrati pravo igralsko družino. Takratna šola je imela zložljiv oder, ki pa ga je uporabljala tudi ljudska knjižnica. Oder je bil dobro opremljen s kulisami in z zaveso. Ob začetku 2. svetovne vojne je vojna še posebej ogrozila polno društveno in šolsko knjižnico. Člani društva so uspeli pred uničenjem rešiti društvene knjige. Po vojni se je bogata kulturna tradicija na območju Podgorcev nadaljevala. Vanj se je vključila domača mladina in se začela pripravljati na uprizoritev dramskih iger. Kmalu pa so se začeli pripravljati na izgradnjo novega zložljivega gledališkega odra. Njegovo odprtje je potekalo leta 1946. V naslednjih letih so obnavljali gledališko dvorano, dozidan je bil oder za prireditve.

Hkrati pa so pripravljali številne gledališke predstave in ostale prireditve. Leta 1956 se je društvo preimenovalo v Prosvetno društvo Alojz Žuran Podgorci. Najvažnejši dogodek v kraju je bilo leta 1969 proslavljanje dveh visokih jubilejev, in sicer 150. obletnice šolstva in 60. obletnice PD Alojz Žuran Podgorci.

Prosvetno društvo je bilo tudi v naslednjih letih nosilec kulturnih prireditev na tem območju. V zadnjih tridesetih letih je v društvu najprepoznavnejša folklorna skupina. Leta 1992 se je v Prosvetno društvo vključila skupina ljudskih pevk Sester Nedeljko, leta 1997 pa še skupina ljudskih godcev. Vse delujoče skupine ohranjajo tukajšnjo plesno, pevsko in glasbeno kulturno dediščino, ki jo uspešno predstavljajo na domačih kulturnih prireditvah ter na številnih nastopi po Sloveniji in v tujini. Leta 1997 se je Prosvetno društvo Alojz Žuran Podgorci preimenovalo v Kulturno društvo Alojz Žuran Podgorci in leta 2008 v Kulturno društvo Podgorci.